

Pas op voor ideaalbeeld in de strijd tegen aids

Geplaatst: 1 december 2011 10:02, laatste wijziging: 1 december 2011 09:59

Anke Plange-van Wella • themaspecialist Basisgezondheidszorg & HIV bij Prisma, organisatie voor ontwikkelingsaanpak

Wat de paus over aids zegt is, net als het thema van Wereld Aids Dag een ideaalbeeld. Een ideale wereld waarin aids kan worden uitgebannen. Christelijke organisaties worstelen met dit ideaal.

‘Aids is een ethisch probleem’, zei de paus vorige week tijdens zijn bezoek aan Afrika. Hij wees in het kader van aids op het belang van gedragsverandering. Veranderingen in het gedrag van mensen zijn noodzakelijk om de ziekte te bestrijden, waaronder seksuele onthouding en de afwijzing van vrij seksueel verkeer. Aids is niet alleen met geld of met condooms te bestrijden, maar vraagt om ‘een vermenschlijking van de seksualiteit en nieuwe vormen van gedrag’.

Vandaag is het Wereld Aids Dag met als thema: ‘Op weg naar de nul. Nul nieuwe HIV-besmettingen. Nul discriminatie. Nul aids gerelateerde sterfgevallen’.

Zowel de paus als het thema van Wereld Aids Dag, gaan uit van een ideaalbeeld. Een ideale wereld waarin aids kan worden uitgebannen. Wij als christelijke organisaties worstelen met dit ideale plaatje. Hoe kunnen we dit ideaal plaatsen in de dagelijkse praktijk van ons werk?

De vraag is of de twee genoemde maatregelen – onthouding en afwijzing van vrij seksueel verkeer – voldoende zijn. De werkelijkheid is vaak weerbarstig. Het is niet realistisch om ervan uit te gaan dat jongeren ‘nog niet aan seks doen’. Veel jongeren zijn al op jonge leeftijd seksueel actief. Seksuele vorming vanaf de basisschool is daarom echt een noodzaak. Ook gevoelige onderwerpen als seksueel en huiselijk geweld, homoseksualiteit moeten bij bewustwordingsactiviteiten niet uit de weg gegaan worden. De dilemma’s zijn niet eenvoudig.

predikanten

Eerder dit jaar sprak ik in een afgelegen dorp in Noordoost-Congo met mensen die een hiv- en aidstraining hebben gevolgd. Het zijn de predikanten van deze plaatselijke gemeente die een aantal mensen hebben getraind.

Kennis over verspreiding van hiv is gering en culturele en seksuele praktijken vormen een serieuze bedreiging. De kerk maakte zich er tot voor kort meestal gemakkelijk vanaf met een hard oordeel: hij of zij heeft gezondigd en verdient niet beter. Maar we zien verandering. Kerkelijke leiders realiseren zich dat ze een grote verantwoordelijkheid hebben: hoe kunnen ze zichzelf, hun familie en hun gemeenteleden beschermen en mensen met hiv bijstaan, zowel praktisch als pastoraal. De in de training besproken Bijbelgedeelten dragen hieraan zeker bij. Verkrachting wordt bespreekbaar gemaakt aan de hand van een Bijbelverhaal uit 2 Samuel 13. Het verhaal over Tamar die verkracht wordt door haar broer Amnon. Veel christenen kennen deze passages uit de Bijbel niet. Doordat ze nu ervaren dat er ook in de Bijbel gesproken wordt over verkrachting, seksualiteit, handicap etc, worden deze onderwerpen bespreekbaar voor hen.

Een jongeman heeft gehoord dat jonge meiden makkelijker 'nee' zeggen tegen seks. Dit komt overeen met het bericht dat een kerkleider heeft gehoord van het hoofd van een middelbare school dat het aantal tienerzwangerschappen aan het afnemen is.

zeer gewaardeerd

En gelukkig, het goede nieuws over gedragsverandering blijft niet bij een enkeling. Een groot aantal theologische instituten in Afrika hebben onderwijs over hiv in hun curriculum opgenomen. Publicaties en christelijke materialen zijn wijdverspreid en worden zeer gewaardeerd. Zo wordt onder andere gebruik gemaakt van Bijbelstudies om binnen de kerken over taboe-onderwerpen zoals verkrachting te kunnen praten. Verder zijn de afgelopen tien jaar duizenden kerkleiders getraind in kennis over hiv en alles wat daarmee te maken heeft. Met als resultaat dat op veel plaatsen in Afrika deze leiders beter geïnformeerd zijn en dat het stigma in de kerken is afgenomen.

vermenselijking

Het zijn deze resultaten die laten zien dat een daadwerkelijke verandering alleen tot stand kan komen als er verandering van denken en gedrag plaatsvindt. Als we het dan hebben over de vermenselijking van de seksualiteit waarover de paus spreekt, moeten we de werkelijkheid niet schuwen maar mensen met open ogen en open harten tegemoet treden in hun eigen realiteit. Zo zijn ook wij op weg in de strijd tegen hiv en aids, op weg naar een ideaal. Een weg die niet gemakkelijk is, maar steeds beter begaanbaar wordt door de inspanningen van velen.